

Planowany park kulturowy w Pszczynie

Informacje o projekcie

dr inż. arch. kraj. Łukasz Dworniczak
dr inż. arch. Artur Kwaśniewski

Szanowni Państwo,

Pszczyna to miasto wyjątkowe, o pięknej historii, średniowiecznym układzie urbanistycznym, bogate w zabytki oraz zieleń. Jak każde miasto jest jednak żywym organizmem - podlega przeobrażeniom, rozwija się, dostosowuje do potrzeb swoich mieszkańców. Nasze miasto ewoluuje, a chcąc ocalić jego największe wartości i atrybuty zdecydowaliśmy się na rozpoczęcie prac nad utworzeniem parku kulturowego.

Celem projektu jest zachowanie stosownej estetyki w przestrzeni publicznej, odsłonięcie elewacji i detali architektonicznych zabytkowych budynków, podkreślenie tego, co najbardziej wartościowe i najpiękniejsze w tkance miejskiej. To także dodatkowa ochrona terenów zielonych.

Przygotowując projekt uchwały ws. utworzenia parku kulturowego, posilkowaliśmy się dobrymi przykładami z innych polskich miast, które przyjęły podobny dokument. Inspiracją były dla nas między innymi: Kraków, Wrocław, Poznań i Brzeg. Tam takie rozwiązania usprawniły zarządzanie obszarami o największej wartości zabytkowej.

Oddaję w Państwa ręce broszurę, która przybliży istotę, podstawowe zasady i przede wszystkim przedstawia korzyści wprowadzenia parku kulturowego w Pszczynie. Jestem przekonany, że to działanie nie tylko uczyni już teraz przestrzeń publiczną bardziej przyjazną, ale przede wszystkim pozwoli utrwalić walory naszego miasta i zachować je dla przyszłych pokoleń.

Burmistrz Pszczyny
Dariusz Skrobol

Spis treści

1.	Parki kulturowe w Polsce.....	4
1.1.	Korzyści z utworzenia Parku Kulturowego.....	5
1.2.	Przykłady poprawy jakości krajobrazu uzyskanej w następstwie ustanowienia parku kulturowego	8
1.3.	Dotychczasowe sposoby ochrony krajobrazu miasta podejmowane w Pszczynie.....	11
1.4.	Poradniki, broszury informacyjne, materiały edukacyjne dotyczące parków kulturowych i troski o krajobraz miasta.....	14
2.	Krajobraz kulturowy Pszczyny.....	16
3.	Park Kulturowy Pszczyna	25
4.	Badanie ankietowe na temat walorów Pszczyny	28

1. Parki kulturowe w Polsce

Park kulturowy to jedna z prawnych form ochrony dziedzictwa w Polsce wprowadzona na mocy Ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Art 7 pkt 3). Tworzy się *go w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej* (Art. 16 ust. 1). Ustanowienie parku kulturowego pozwala usprawnić zarządzanie obszarami o największej wartości zabytkowej. W latach 2003-2022 taką formą ochrony objęto 41 miejsc takich jak historyczne zespoły urbanistyczne, twierdze, miejsca kultu religijnego, kompleksy pałacowo-parkowe i przemysłowe oraz stanowiska archeologiczne.

Parki kulturowe na terenie dzielnicy staromiejskiej bądź śródmieścia funkcjonują np. we Wrocławiu, Krakowie, Brzegu, Łodzi, Zgierzu, Poznaniu, Radomiu, także w centrum Zakopanego.

Władze Gminy Pszczyna również planują utworzenie parku kulturowego, który objąłby najcenniejsze obszary zabudowy i tereny parkowe na terenie miasta. W 2021 r. rozpoczęto prace przygotowawcze, których efektem jest opracowanie naukowe zawierające m.in. obraz przemian krajobrazu miasta, propozycję granic planowanego parku, wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców i turystów.

1.1. Korzyści z utworzenia Parku Kulturowego

Ustanowienie w Pszczynie tej formy ochrony nie tylko pozytywnie wpłynie na wygląd miasta, ale będzie też korzystne dla mieszkańców, przedsiębiorców, turystów.

- Status parku kulturowego buduje prestiż miejscowości – Pszczyna znajdzie się w elitarnym gronie kilkudziesięciu polskich gmin szczącących się swoją historią i zabytkami oraz troskliwą ochroną tego dziedzictwa.

- Park kulturowy to „marka”, „gwarancja jakości”, która sprawi, że pszczyńska Starówka i tereny parkowe będą przyciągać coraz liczniejszych turystów.

- Władze miasta będą mogły lepiej zadbać o estetykę przestrzeni.

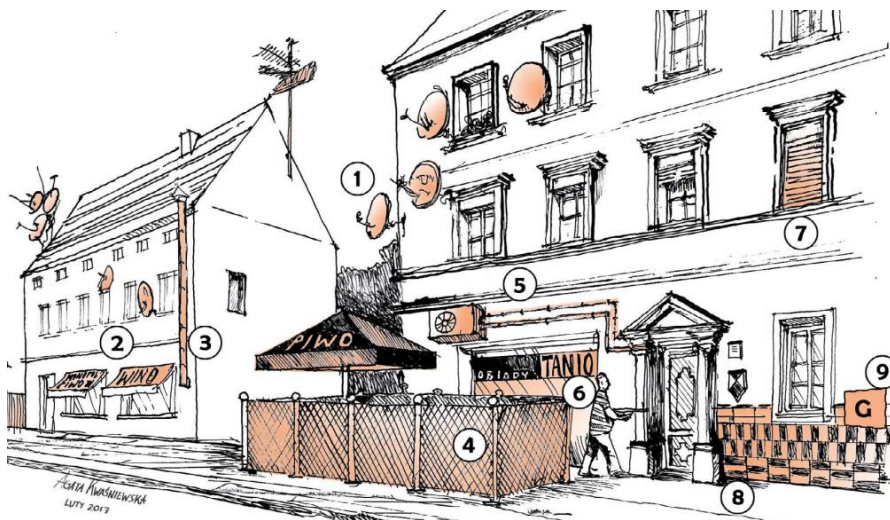
- Dbanie o krajobraz przyczynia się do wzrostu atrakcyjności miasta, poprawy jakości przestrzeni publicznych, co w dłuższej perspektywie wpływa pozytywnie na warunki życia i możliwości rozwijania działalności gospodarczych.

- Ujednolicenie zasad prowadzenia działalności reklamowej pozwala uniknąć „walki o klienta” poprzez stosowanie coraz to większych, liczniejszych i bardziej krzykliwych szyldów czy tablic reklamowych.

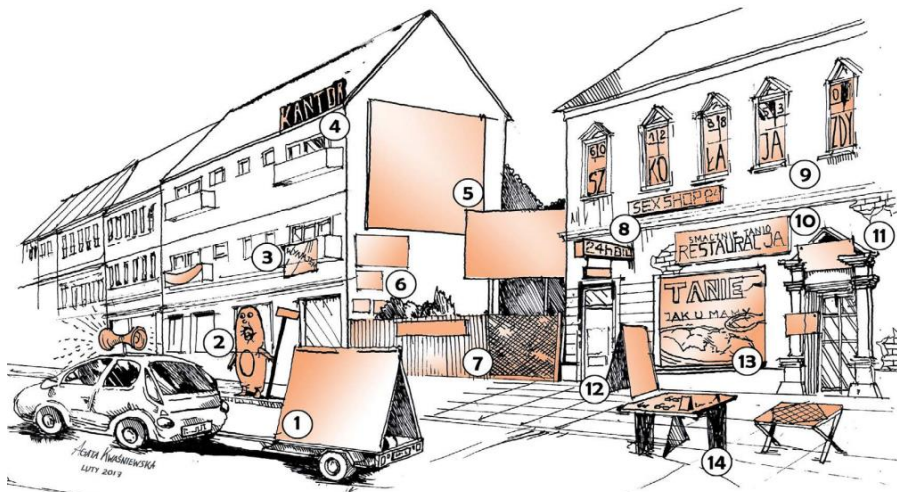
- Działalności gospodarcze uciążliwe dla mieszkańców zostaną ograniczone.

- Utworzenie parku kulturowego będzie okazją do zaprojektowania i wytyczenia ścieżek edukacyjnych oraz szlaków tematycznych, które pozwolą mieszkańcom i turystom poznawać historię, przyrodę i zabytki miasta.

Co wpływa niszcząco na krajobraz miasta? Jakie niekorzystne dla ładu przestrzennego zjawiska są regulowane na obszarach parków kulturowych? Ukazują to poniższe rysunki.

Elementy infrastruktury i „wystroju” budynków, które degradują krajobraz miejski: **1.** maszty antenowe i anteny satelitarne, **2.** markizy z reklamami, **3.** kominy wentylacyjne lub dymowe, **4.** wysokie wygradzenia ogródków gastronomicznych i reklamy na parasolach, **5.** urządzenia klimatyzacyjne i instalacje elektryczne, **6.** witryny w całości zaklejane reklamami, **7.** rolety w otworach okiennych i drzwiowych, **8.** okładziny z współczesnych materiałów na elewacjach, **9.** skrzynki przyłączy technicznych niezgodne z uchwata (oprac. graficzne A. Kwaśniewska, R. Pulikowska).

Elementy reklamowe oraz działalności w przestrzeni publicznej, które zaśmiecają krajobraz miasta: **1.** obwożenie reklam i stosowanie reklam dźwiękowych, **2.** obnoszenie reklam, **3.** banery na balkonach, **4.** reklamy w zwieńczeniu budynków, **5.** reklamy wielkopowierzchniowe, **6.** banery na elewacjach i ogrodzeniach, **7.** ogrodzenia frontowe z materiałów zakazanych w Uchwale, **8.** szyldy montowane powyżej poziomu parteru, zbyt duże wysięgniki i pulsujące światła, **9.** reklamy w oknach wyższych kondygnacji, **10.** szyldy umieszczane poza osią symetrii witryny, **11.** szyldy przesłaniające detale architektoniczne elewacji, **12.** zaklejane witryny lokali, **13.** zbyt duże tablice wolnostojące, **14.** niekontrolowany handel poza budynkami. (oprac. graficzne A. Kwaśniewska, R. Pulikowska).

1.2. Przykłady poprawy jakości krajobrazu uzyskanej w następstwie ustanowienia parku kulturowego

Rys. 1. Wejście do zabytkowej kamienicy – stan sprzed i po utworzeniu Parku Kulturowego „Stare Miasto w Krakowie”. Źródło: parkikulturowe.krakow.pl.

Rys. 2. Zakopane – porządkowanie działań reklamowych. Źródło: www.pkk.zakopane.eu.

Rys. 3. Elewacja kamienicy przyrynkowej – stan sprzed i po utworzeniu Parku Kulturowego „Stare Miasto we Wrocławiu. Reklamy wielkopowierzchniowe na elewacjach przesłaniają zabytki i degradują krajobraz. Źródło: www.wroclaw.pl

Rys. 4. Elewacja domu handlowego – stan sprzed i po utworzeniu Parku Kulturowego „Stare Miasto we Wrocławiu. Przykład niepożądanych działań reklamowych realizowanych w postaci oklein na elewacjach. Źródło: www.wroclaw.pl

Rys. 5. Działania reklamowe i wystroje elewacji zgodne z wymogami ochrony krajobrazu miasta – przykłady z obszaru Parku Kulturowego „Książęce Miasto Brzeg”. Źródło: Broszura informacyjna „Książęce Miasto Brzeg”

1.3. Dotychczasowe sposoby ochrony krajobrazu miasta podejmowane w Pszczynie

Umieszczanie nośników reklamowych oraz różnych innych elementów zagospodarowania w przestrzeni publicznej – na elewacjach, ogrodzeniach, nawierzchniach placów i ulic – to działania regulowane przez:

- zapisy w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- Zarządzenie Burmistrza Pszczyny w sprawie zasad organizowania ogródków gastronomicznych,
- prawne formy ochrony dziedzictwa: wpis obszarów i obiektów do rejestru zabytków, gminnej ewidencji zabytków, ustanowienie stref ochrony konserwatorskiej, ustanowienie areału pałacowego w Pszczynie pomnikiem historii,
- bieżące decyzje Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków i Miejskiego Konserwatora Zabytków.

Działania podejmowane przez władze samorządowe i służby ochrony zabytków pozwoliły przekształcić Rynek pszczyński i jego sąsiedztwo w wizytówkę miasta – przestrzeń uporządkowaną, pozbawioną krzykliwych szyldów i tablic reklamowych, z parasolami ogródków gastronomicznych ujednoliconymi pod względem formy i kolorystyki.

Park kulturowy jest szansą, aby podobne efekty uzyskać także poza ścisłym centrum miasta, na terenie historycznych przedmieść.

Rys. 6. Porządkowanie architektury ogródków gastronomicznych na rynku w Pszczynie. Źródło: UM Pszczyna

Rys. 7. Szyldy i wysięgniki w Pszczynie. Źródło: UM Pszczyna

1.4. Poradniki, broszury informacyjne, materiały edukacyjne dotyczące parków kulturowych i troski o krajobraz miasta.

- Strona internetowa programu szkoleniowego *Krajobraz mojego miasta* realizowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa, www.krajobrazmojegomiasta.pl, gdzie znaleźć można m.in.:

* film *Krajobraz mojego miasta*, (ok. 40 min.),

* film *Krajobraz mojego miasta – parki kulturowe* (odc. 5),

* *Księga standardów ulicy Piotrkowskiej. Zasady Kształtowania frontów lokali usługowych w Parku Kulturowym ulicy Piotrkowskiej.* Łódź 2016,

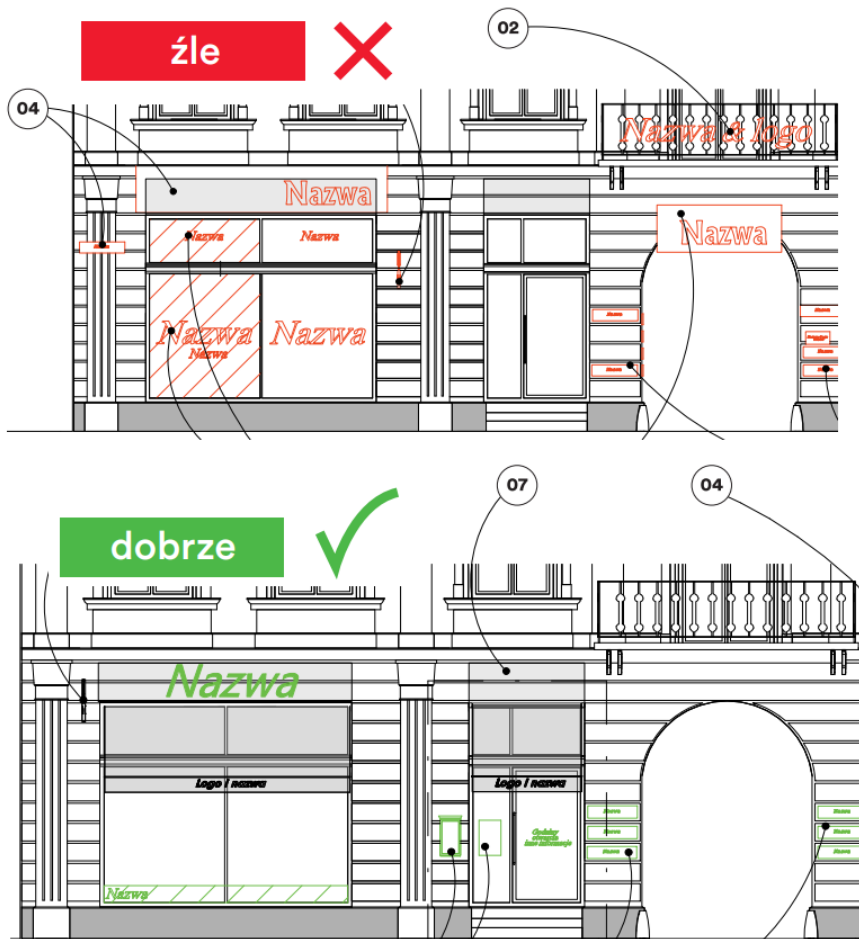
* B. Szmygin, A. Fortuna Marek, *Zasady projektowania i umieszczania nośników informacji wizualnej i reklam na obiektach i w obszarach zabytkowych.* Warszawa 2015;

* A. Böhm z zesp., *Zasady tworzenia Parku Kulturowego, zarządzania nim oraz sporządzania planu jego ochrony.* Kraków 2005

- Folder: Ł. Dworniczak, A. Kwaśniewski, *Park Kulturowy „Księżęce Miasto Brzeg”.* Informator dla mieszkańców i przedsiębiorców.

Wrocław – Brzeg 2016, www.dworniczak.com/broszura-informacyjna-o-ksiazecym-parku-kulturowym-brzegu/

- Strona internetowa www.wroclaw.pl/dla-mieszkanca/park-kulturowy-pieknieje – prezentacja efektów ustanowienia parku kulturowego na terenie dzielnicy staromiejskiej we Wrocławiu.

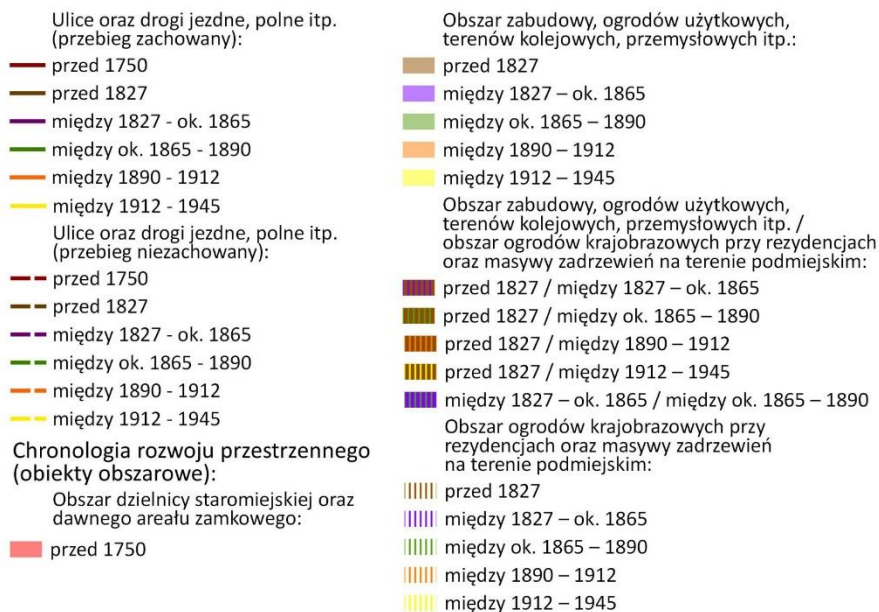
Rys. 8. Ilustracja obrazująca niepoprawne i poprawne sposoby realizacji działań reklamowych na elewacji kamienicy. Źródło: Księga standardów ulicy Piotrkowskiej

2. Krajobraz kulturowy Pszczyny

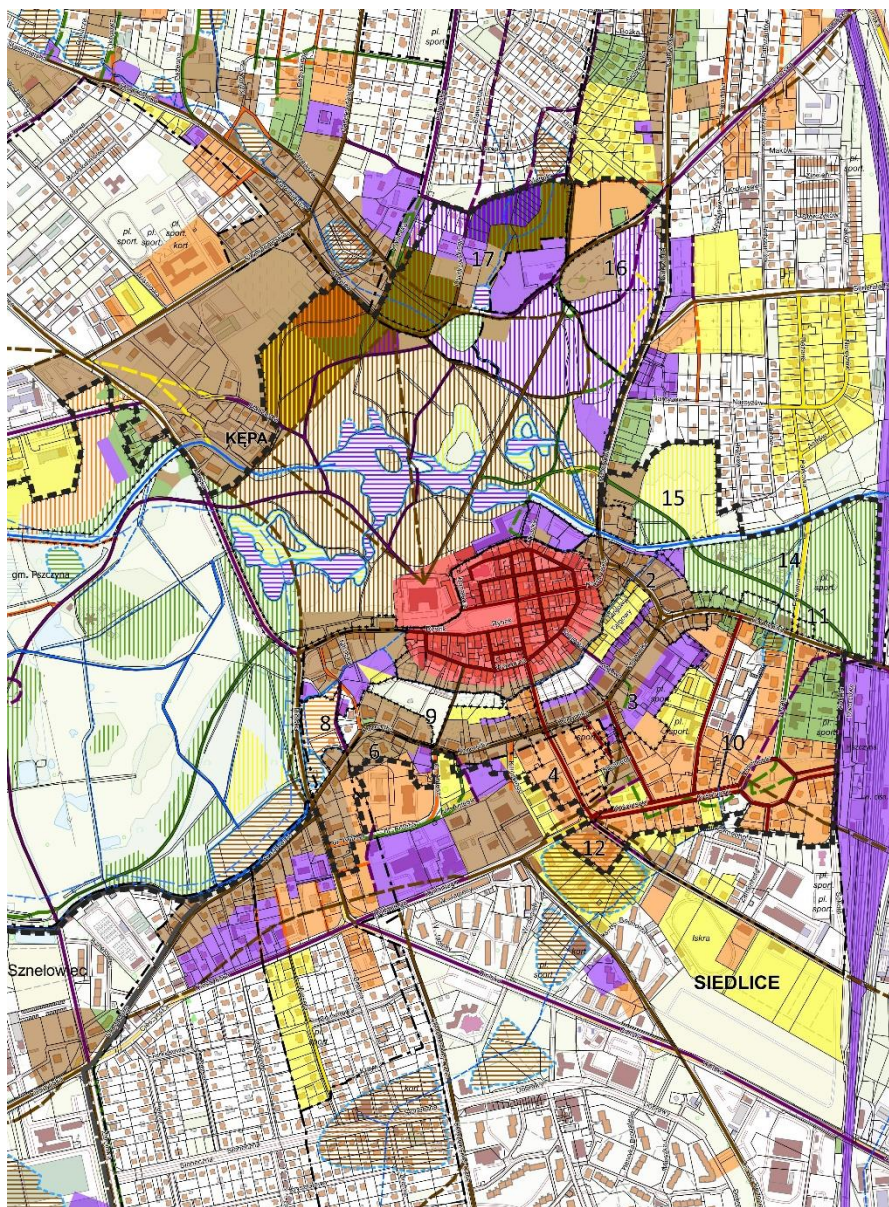
Krajobraz Pszczyny to efekt procesów przyrodniczych, które ukształtowały rzeźbę terenu, układ wodny i gleby, oraz działań prowadzonych przez człowieka w ciągu ponad siedmiu wieków.

1. Miasto powstało i rozwijało się na terenie „wypreparowanym” przez rzekę Pszczynkę:

- na ostańcu erozyjnym tj. terenie „odciętym” w czasach pradziejowych przez wody rzeczne od wysoczyzny – został on wykorzystany w XIII w. jako miejsce pod osadę (w XIII w.), zamek (w końcu XIII w.), a następnie miasto lokacyjne (pocz. XIV w.) i jęgo

Rys. 9. Chronologia rozwoju przestrzennego Pszczyny

przedmieścia (od XVI w.),

- na płaskim dnie terasy zalewowej – zakładano łąki, wielkie stawy hodowlane (Miejski, Chochułka), zwierzyńce panów zamkowych, później tereny parkowe (ob. parki Zamkowy, Dworcowy, Zwierzyniec),

- na równinie wznoszącej się powyżej terasy zalewowej rz. Pszczyński, „pociętej” płytkimi dolinami strumieni – zakładano pola orne i ogrody, a także liczne niewielkie stawy hodowlane (w układzie „paciorkowym”); powstawała tu również zabudowa folwarków pańskich (Siedlice, Kępa, Sznelowiec) i niewielkie kolonie domów (Grzebłowiec, Kalus, Reminapowka), po połowie XIX w. wyrosła „nowa dzielnica” z willami i gmachami użyteczności publicznej, tereny kolejowe i przemysłowe; w okresie międzywojennym zaczęły powstawać ogrody działkowe osiedla domów jednorodzinnych, które po 1945 rozwinęły się w nowe dzielnice Pszczyzny.

2. Miasto niemal od samego początku swych dziejów miało status ośrodka „stołecznego”, co w istotny sposób wpłynęło na jego rozwój oraz topografię dominant i akcentów krajobrazowych – początkowo stanowiło centrum okręgu administracyjno-sądowego (weichbildu), później księstwa, wolnego państwa stanowego, po 1741 r. powiatu; ze statusem tym wiązały się procesy miastotwórcze: funkcjonowanie urzędów i instytucji władzy, ośrodka produkcji rzemieślniczej, wymiany handlowej (z targami i jarmarkami), lokalnego centrum życia społecznego (z kościołami, szkołami, lokalami stowarzyszeń, a także gospodami, hotelami).

3. Ożywiony rozwój gospodarki stawowej w XV-XVIII w.

zdominował krajobraz dawnej strefy podmiejskiej: stawy zakładano w majątkach ziemskich właścicieli wolnego państwa stanowego, na terenach agrarnych należących do miasta, na terenach otaczających wsi (przedsięwzięcia mieszczan i właścicieli gospodarstw wiejskich); do dziś istnieją pozostałości niecek stawowych, grobli, kanałów wodnych.

4. Wielki wpływ na krajobraz Pszczyny wywarła obecność rezydencji stanowiącej centrum wolnego państwa stanowego oraz działalność właścicieli tych dóbr ziemskich

– związana nie tylko z przedsięwzięciami gospodarczymi, ale również z tworzeniem (mówiąc dzisiejszym językiem) „zielonych infrastruktur”: parków, ogrodów, zwierzyńców, obszarów leśnych (rewirów myśliwskich; po połowie XIX w. przedsięwzięcia te stanowiły część świadomej polityki książąt pszczyńskich, którzy rozmyślnie ograniczali na terenie miasta możliwość rozwijania funkcji „uciążliwych” (destrukcyjnych dla krajobrazu, jak np. budowa fabryk), akceptowali natomiast rozwój dzielnicy willowej. Można zaryzykować tezę, że Pszczyna miała stać się „arystokratycznym miastem-ogrodem” – jak miasto Wersal pod Paryżem z czasów króla Ludwika XIV.

Zasoby krajobrazu kulturowego Pszczyny (planowane do objęcia ochroną w ramach parku kulturowego) są naprawdę imponujące.

Historyczne zespoły urbanistyczne / ruralistyczne:

- obszar pałacu i zabudowy towarzyszącej (integralnie powiązany z Parkiem Zamkowym);

- obszar dzielnicy staromiejskiej – z układem ulic, nieznacznie przekształconym układem parcelacyjnym i z zabudową;
- obszar historycznego Przedmieścia Polskiego – z układem ulic oraz pozostałością historycznego układu parcelacyjnego i historycznej zabudowy;
- obszar historycznego Przedmieścia Niemieckiego – z układem ulic oraz pozostałością historycznego układu parcelacyjnego i zabudowy;
- obszar historycznego folwarku Siedlice i „nowej dzielnicy” – z układem ulic, placem Wolności i Zwycięstwa, częściowo zachowanym układem parcelacyjnym i zabudową,

Rys. 10. Stare Miasto w Pszczynie. Źródło: UM Pszczyna

- obszar terenów kolejowych (w granicach parku kulturowego),
- obszar historycznego folwarku Kępa – z częściowo zachowanym układem drożnym,
- obszar historycznego folwarku Ludwikówka i fragmentu terenu Starej Wsi - z częściowo zachowanym układem drożnym i historyczną zabudową.

Historyczne tereny zieleni – parki, skwery oraz cmentarze:

1. Park Zamkowy, i historyczne elementy w jego obrębie:

- układ drożny (w tym pozostałości trójpalczastego układu dróg parkowych – z zachowaną aleją św. Jadwigi),
- układ wodny (kanały, stawy) oraz zabytkowe budowle inżynierskie: zastawki, mosty, przepusty,
- układ zieleni komponowanej (masywy zadrzewień, polany),
- budowle parkowe: Herbaciarnia, Lodownia, Dom Ogrodnika oraz mauzolea właścicieli dóbr ziemskich” z rodu v. Anhalt i v. Hochberg,
- dobra kultury współczesnej: m.in. Pszczyńska Kapsuła Czasu.

2. Park Zwierzyniec, w jego obrębie:

- historyczny układ drożny, w tym plac Trzy Dęby,
- historyczny układ wodny, w tym: kanał Młynówka, układ rowów melioracyjnych na łąkach w północnej części obszaru oraz układ kanałów związanych z funkcjonowaniem stawów,
- historyczny układ zieleni komponowanej – częściowo zachowany (masywy zadrzewień leśnych, polany, łąki),
- pozostałości hipodromu,

- miejsca martyrologii i upamiętnienia: polski cmentarz wojenny z pomnikami oraz pomnik harcerzy zamordowanych w 1939 r.

3. Park Dworcowy, w jego obrębie: częściowo zachowane komponenty historyczne: układ drożny, układ zieleni komponowanej oraz **skansen Zagroda Wsi Pszczyńskiej**.

4. Zieleniec na Placu Wolności i Zwycięstwa oraz Aleja Tadeusza Kościuszki.

5. Historyczne cmentarze:

- cmentarz św. Jadwigi, ul. Chopina, w jego obrębie: miejsce po kościele św. Jadwigi oraz historyczne pomniki nagrobne;

Rys. 11. Aleja Tadeusza Kościuszki. Materiały UM Pszczyna

- cmentarz ewangelicki, ul. Katowicka, w jego obrębie: historyczne ogrodzenie z bramą oraz historyczne pomniki nagrobne;
- cmentarz katolicki, ul. Katowicka, w jego obrębie: historyczne ogrodzenie z bramą, aleja lipowa przy głównej drodze cmentarnej oraz historyczne pomniki nagrobne;
- cmentarz św. Krzyża, ul. Żorska, w jego obrębie: historyczne pomniki nagrobne oraz mogiła ofiar „marszu śmierci” (ze stycznia 1945 r.);
- cmentarz żołnierzy radzieckich z dawnym pomnikiem wojennym, wzniesionym w Rynku w 1871 i wtórnie zaadaptowany między 1945/1950.

6. Budynki zabytkowe w obrębie zespołów zabudowy:

- w areale pałacowym: pałac, tzw. Brama Wybrańców, stajnie pałacowe
- na obszarze dzielnicy staromiejskiej m.in. ratusz, kościół katolicki p.w. Wszystkich Świętych, kościół ewangelicki, d. synagoga (przebud. na kino), budynki mieszkalne – d. kamienice mieszczańskie, d. domy czynszowe;
- na obszarze historycznego Przedmieścia Polskiego m.in.: budynki mieszkalne, kapliczka przy ul. Katowickiej, pozostałości zabudowy koszar;
- na obszarze historycznego Przedmieścia Niemieckiego m.in.: budynki mieszkalne, kapliczka „Bądź Wola Twoja”;
- na obszarze historycznego folwarku Siedlice i „nowej dzielnicy” m.in.: budynki użyteczności publicznej – d. Generalna Dyrekcja, Sąd Rejonowy, Starostwo Powiatowe, d. Gimnazjum, szkoła podstawowa oraz budynki mieszkalne: wille i domy czynszowe;

- na terenach kolejowych m.in. budynek dworca;
- na obszarze historycznego folwarku Kępa: pozostałości zabudowy folwarcznej
- na obszarze historycznego folwarku Ludwikówka i fragmencie Starej Wsi m.in.: budynek dworu, budynek mieszkalny przy ul. Łowieckiej.

7. Bogate dziedzictwo Pszczyny, które koncentruje się wokół trzech głównych tradycji: **1)** Pszczyna jako ośrodek władzy i lokalne centrum administracyjne oraz świadek walk i martyrologii; **2)** Pszczyna jako ośrodek miejskiego życia społecznego / Rezydencja w Pszczynie jako miejsce życia elit społecznych; **3)** Pszczyna jako miejsce życia gospodarczego i postępu infrastrukturalnego.

Walory kulturowe Pszczyny szerzej opisano w Studium krajobrazu kulturowego. W tym dokumencie zaproponowano również kilka miejskich tras turystycznych o następujących motywach przewodnich:

- A. Historyczne tereny zieleni / Parki, promenady, ogrody;
- B. Historyczne centra i peryferia życia społecznego / Instytucje i miejsca spotkań;
- C. Obszary życia duchowego / Miejsca sakralne, miejsca pamięci
- D. Ślady dawnego życia gospodarczego / Folwarki, stawy, młyny;
- E. Kultura mieszkaniowa / Siedziby pańskie, mieszczańskie i chłopskie.

Utworzenie tych tras byłoby jedną z form promowania wartości zabytkowych Pszczyny w ramach parku kulturowego.

3. Park Kulturowy Pszczyna

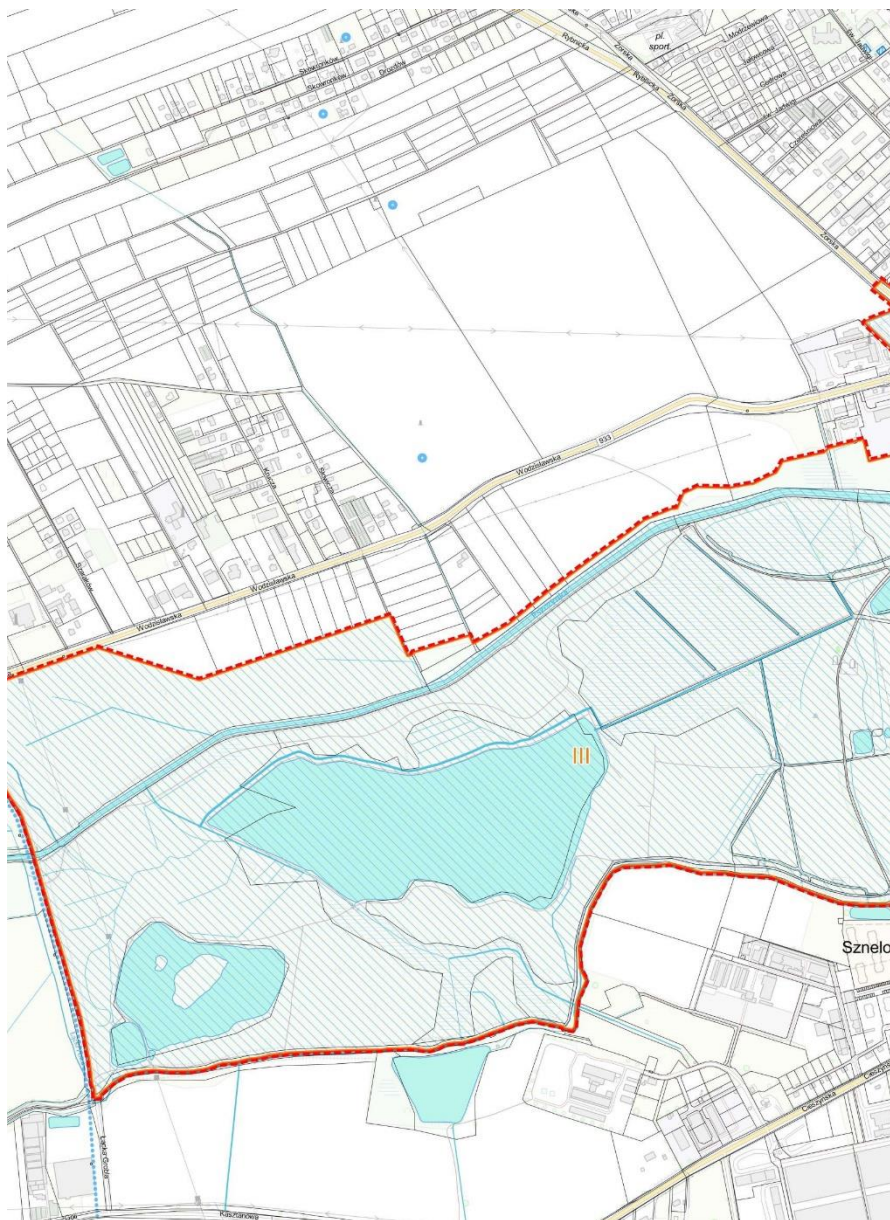
Uchwała o utworzeniu Parku Kulturowego Pszczyna, obejmuje regulacje dotyczące:

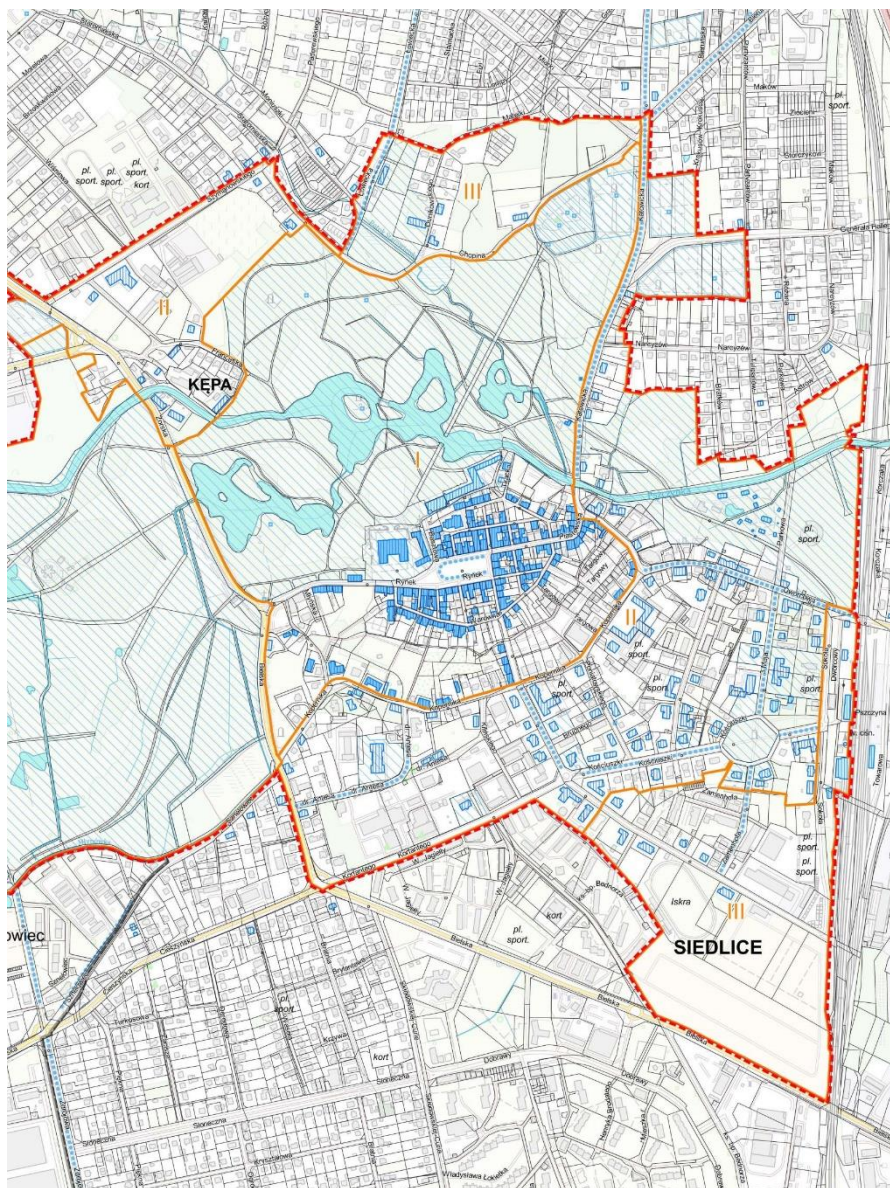
1. prowadzenia działalności gospodarczej w otoczeniu budynków, na placach, ulicach, parcelach oraz ustawiania obiektów tymczasowych;
2. umieszczania reklam, szyldów, wysięgników i innych nośników reklamowych na elewacjach budynków i w ich otoczeniu;
3. wymiany stolarki okiennej i drzwiowej, wprowadzania rolet i okładzin na elewacjach budynków zabytkowych;
4. umieszczania na elewacjach i dachach budynków urządzeń technicznych (w tym: anten, anten satelitarnych, urządzeń klimatyzacji, instalacji elektrycznych, instalacji fotowoltaicznych);
5. formy i kolorystyki zewnętrznych markiz i parasoli przy lokalach i obiektach usługowych oraz ogródków gastronomicznych;
6. formy i tworzywa obiektów małej architektury, w tym ogrodzeń, kiosków handlowo-usługowych.

Przepisy Parku Kulturowego nie mają zastosowania w przypadku działalności i urządzeń, które posiadają wymagane zezwolenia.

W pozostałych przypadkach przewidziano długie okresy dostosowania się do przepisów - od 1 roku do 3 lat od dnia wejścia w życie uchwały o utworzeniu Parku Kulturowego. Więcej informacji na temat planowanego parku kulturowego zamieszczono w Biuletynie Informacji Publicznej (<https://bip.pszczyna.pl>).

Rys. 12. Projektowane granice Parku Kulturowego Pszczyna (na kolejnej stronie)

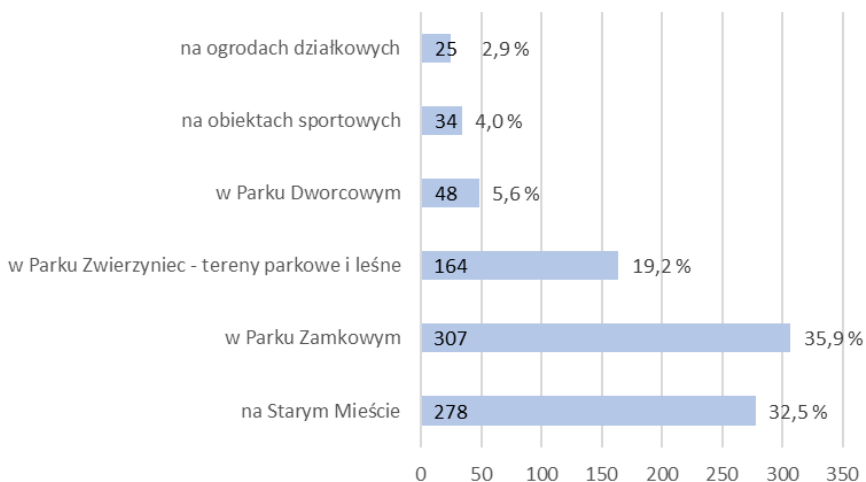

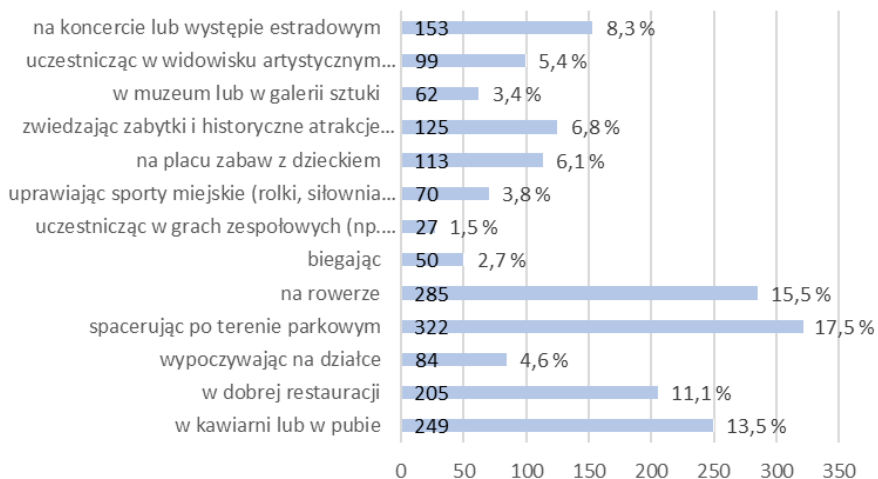
4. Badanie ankietowe na temat walorów Pszczyny

Badanie ankietowe realizowano w od 10 lutego do 27 marca 2022 r. i zebrano 602 poprawnie wypełnione formularze ankietowe, w tym 402 ankiety wypełnione przez mieszkańców miasta Pszczyna. Pełne wyniki badań zawiera **Raport z badania ankietowego na temat walorów kulturowych i turystycznych miasta Pszczyny**. Poniżej zamieszczono odpowiedzi na wybrane pytania, których udzielili mieszkańcy miasta.

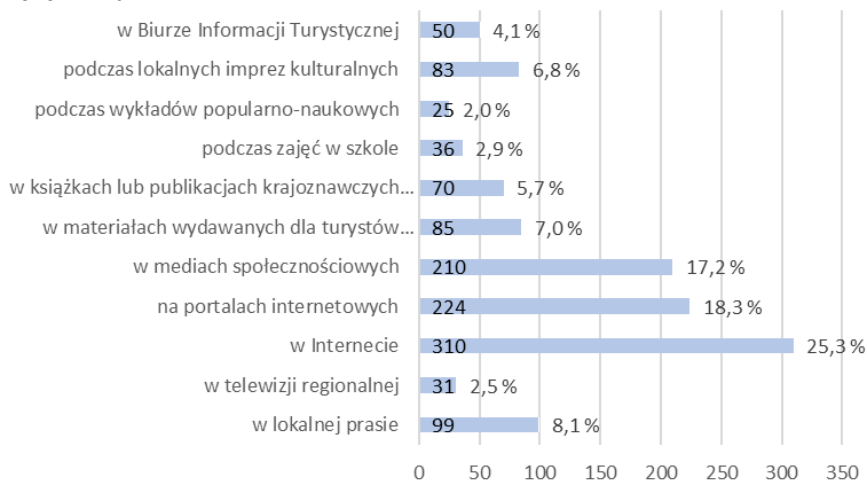
W której części Pszczyny spędza Pani/Pan czas wolny poza domem, spotykając się z rodziną, przyjaciółmi lub znajomymi?

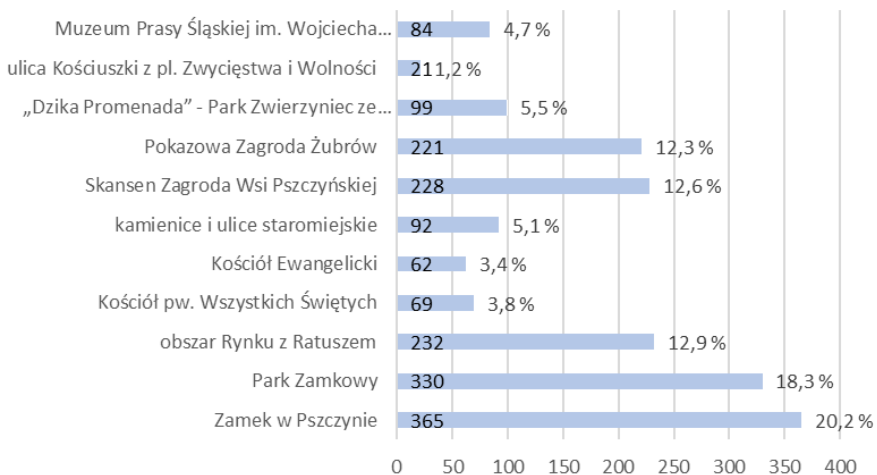
Jak lubi Pani / Pan spędzać wolny czas w Pszczynie?

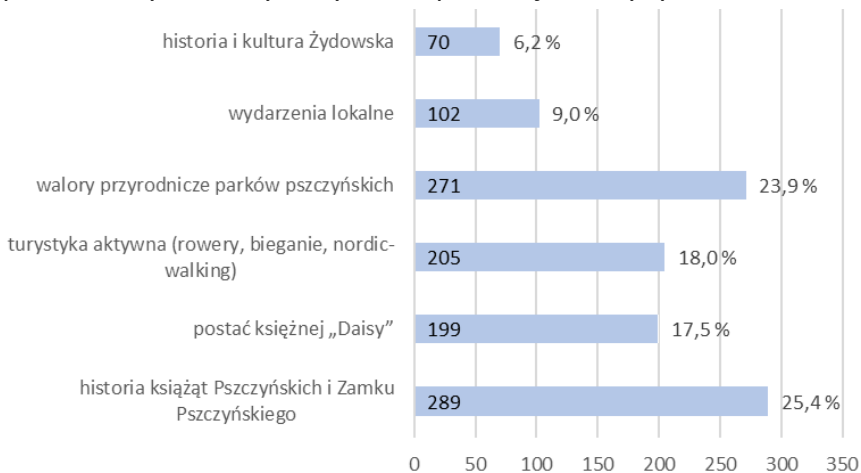
Gdzie spotyka się Pani/Pan z informacjami nt. historii Pszczyny i jej zabytków?

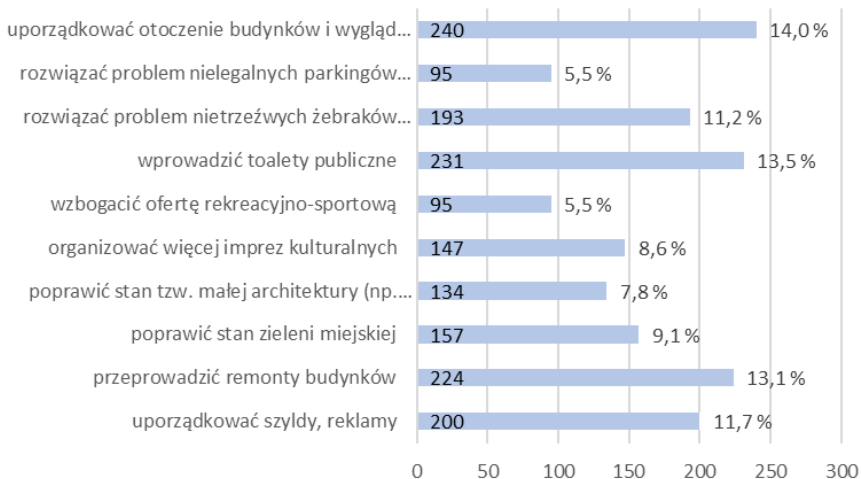
Co Pani/Pana zdaniem jest największą atrakcją miasta Pszczyzny - co warto pokazać przyjezdnym?

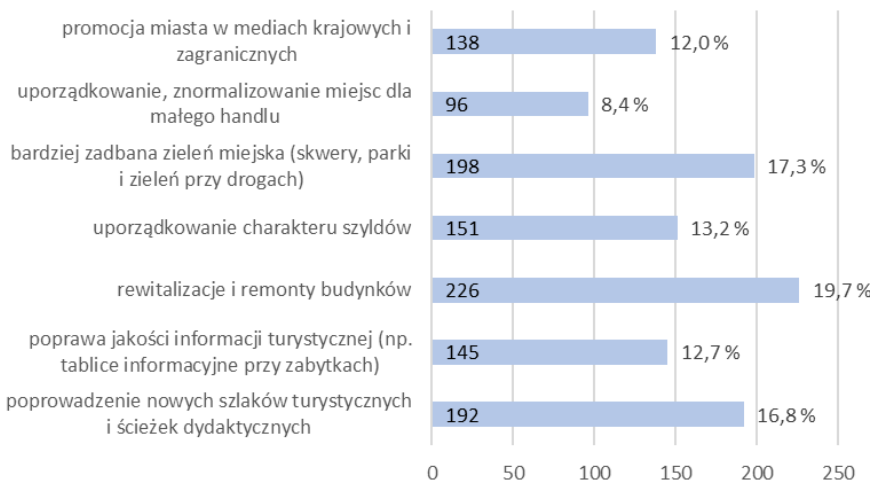
Jakie historyczne i przyrodnicze walory, Pani/Pana zdaniem należy przede wszystkim wykorzystać w promocji Pszczyzny?

Co Pani/Pana zdaniem należałoby przede wszystkim poprawić/wzmocnić, aby poprawić wizerunek miasta?

Utworzenie Parku Kulturowego w Pszczynie może przynieść szereg korzyści. Które Pani/Pana zdaniem są najważniejsze?

Patroni utworzenia parku kulturowego w Pszczynie

WOJEWÓDZKI
URZĄD
OCHRONY
ZABYTEKÓW
W KATOWICACH

SKANSEN
ZAGRODA-WSI-PSZCZYŃSKIEJ

*Muzeum,
Prasy Śląskiej*
IM. WOJCIECHA KORFANTEGO
W PSZCZYŃNIE

tmzp
towarzystwo
miłośników
ziemi
pszczyńskiej

Więcej informacji na temat planowanego parku kulturowego:

<https://bip.pszczyna.pl/planowany-park-kulturowy-w-pszczynie-informacje-o-projekcie>